

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА**  
Кафедра агрометеорології та агроекології

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор  
з науково-педагогічної роботи



Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

« 01 » вересня 2026

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО**

Рівень вищої освіти: Перший бакалаврський

Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво

Спеціальність: 193 Гедезія та землеустрій

Освітньо-професійна програма: Землеустрій та кадастр

ОНУ

2026

2

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Найменування показників                                                                          | Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти                                                                                                                                                                                                       | Характеристика навчальної дисципліни            |                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|-----------------------|
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | Очна форма навчання                             | Заочна форма навчання |
| <b>Загальна кількість:</b><br>Всього кредитів – 5/5<br>годин – 150/150<br>змстових модулів – 2/2 | Галузь знань<br><u>19 Архітектура та будівництво</u><br>(шифр і назва)<br><br>Спеціальність<br><u>193 Геодезія та землеустрій</u><br>(код і назва)<br><br>ОПП<br><u>Землеустрій та кадастр</u><br><br>Рівень вищої освіти:<br><u>Перший</u><br><u>(бакалаврський)</u> | Обов'язкова                                     |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Рік підготовки:</b>                          |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | 3-й                                             | 4-й                   |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Семестр</b>                                  |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | 5-й                                             | 7-й                   |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Лекції</b>                                   |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | 30 год.                                         | 6 год.                |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Практичні, семінарські</b>                   |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | 44 год.                                         | 8 год.                |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Лабораторні</b>                              |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | -                                               | -                     |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Самостійна робота</b>                        |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | 76 год.                                         | 136 год.              |
|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                       | Форма підсумкового контролю: <b>іспит/іспит</b> |                       |

## 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Метою дисципліни** є формування у студентів теоретичних знань про ландшафти як природно-територіальні комплекси, фактори і процеси, що їх утворюють, та компоненти ландшафтів. Надзвичайно важливе значення має досконале вивчення динаміки та еволюції природних і антропогенних ландшафтів у землевпорядкуванні з метою оптимізації використання для збереження екологічної рівноваги природних та антропогенних ландшафтів.

**Завданнями дисципліни** є формування у студентів міцних теоретичних знань і відповідних практичних навичок із закономірностями диференціації географічної оболонки та ієрархією природних територіальних комплексів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

### **Спеціальних/фахових (СК/ФК):**

СК01. Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК04. Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою.

### **Програмні результати навчання (РН):**

РН05. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

РН09. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.

РН10. Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

**знати:** фізико-географічні процеси і ландшафтоутворюючі фактори; компоненти ландшафтів як результат взаємодії факторів ландшафтоутворення; структуру ландшафтів та їх властивості; принципи класифікації і класифікаційні ознаки ландшафтів; класифікацію ландшафтів світу та України; генетико-морфологічну територіальну структуру; екосистеми та їх властивості; концепцію ландшафтно-екологічної ніші; класифікацію природних ресурсів та антропогенні ландшафти.

**вміти:** виконувати підготовку топографічних карт до складання карт

елементів рельєфу; складати карти форм рельєфу, експозиції місцевості, стрімкості схилів, ґрунтів, рослинності; складати карти ландшафтів різного таксономічного рангу (урочищ та фацій); виконувати по компонентне врахування ландшафтних особливостей у проектах землевпорядкування (у тому числі з урахуванням несприятливих процесів і явищ на орних землях та зональних особливостей ландшафтів).

**бути здатним:** аналізувати та оцінювати структуру, властивості й функціонування природних та антропогенних ландшафтів; визначати та інтерпретувати ландшафтоутворюючі фактори, природні процеси та їх вплив на компоненти ландшафтів; збирати, систематизувати та використовувати геопросторові дані про компоненти ландшафту для вирішення завдань геодезії та землеустрою; застосовувати методи ландшафтного аналізу та картографування під час оцінювання територій; враховувати ландшафтні особливості території під час розроблення та реалізації проєктів землеустрою.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року No 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року No 722, зокрема:

Ціль 2: подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства;

Ціль 11 забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;

Ціль 13: вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;

Ціль 15: захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.

### **3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

#### **Змістовий модуль 1. Загальні відомості з ландшафтознавства**

**Тема 1. Історія виникнення, сучасний стан і перспективи розвитку ландшафтознавства.** Історія виникнення ландшафтознавства. Сучасний стан ландшафтознавства в Україні. Розвиток ландшафтознавства в зарубіжних країнах. Перспективи розвитку ландшафтознавства.

**Тема 2. Теоретичне обґрунтування класифікації ландшафтів і фізико-географічне районування.** Поняття та трактовки ландшафту. Визначення та завдання ландшафтознавства. Основні етапи вивчення ландшафтів. Ландшафтоутворюючі фактори та процеси. Компоненти ландшафтів. Поняття про географічну оболонку та ландшафтну сферу. Основні закономірності формування ландшафтів. Структура та функціонування ландшафтів. Цілісність, динамічність і стійкість ландшафтів. Класифікаційні ознаки ландшафтів. Підходи до класифікації ландшафтів. Класифікація ландшафтів світу та України. Генетико-морфологічна ландшафтна територіальна структура. Типи ландшафтних карт. Аналітичні та синтетичні ландшафтні карти. Принципи складання ландшафтних карт і легенд до них.

#### **Змістовий модуль 2. Прикладне ландшафтознавство**

**Тема 3. Ландшафтна екологія.** Концепція екосистеми. Ландшафтно-екологічний підхід дослідження геосистем. Властивості геосистем й загальні закономірності їх еволюції. Природні ландшафтно-екологічні фактори. Ландшафтно-екологічна амплітуда. Ландшафтно-екологічна ніша. Обсяг і перекривання ніш. Рівні територіальної розмірності геосистем. Стійкість геосистем до техногенних впливів. Характерні риси культурного ландшафту. Принципи та правила створення культурних ландшафтів.

**Тема 4. Земельні ресурси та антропогенні ландшафти.** Класифікація природних ресурсів. Земельні ресурси. Антропогенні ландшафти. Врахування ландшафтних умов при землевпорядкуванні. Землевпорядний проект – модель майбутнього ландшафту. Неприятливі природні явища, викликані антропогенним впливом на природу, та їх врахування при землеустрої. Оптимізація антропогенних ландшафтів.

**Тема 5. Агроландшафти як клас антропогенних ландшафтів.** Поняття агроландшафтних екосистем та агроландшафтів. Принципи формування агроландшафтів. Зміна агроландшафтів під впливом агробіогеоценозів, ферменних та лугопасовищних біогеоценозів. Типізація агроландшафтів. Організація території. Меліоративні заходи в агроландшафтах.

## 4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

| Назви змістових модулів і тем                                                                           | Кількість годин |              |           |          |          |           |              |              |          |          |          |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|-----------|----------|----------|-----------|--------------|--------------|----------|----------|----------|------------|
|                                                                                                         | Очна форма      |              |           |          |          |           | Заочна форма |              |          |          |          |            |
|                                                                                                         | усього          | у тому числі |           |          |          |           | усього       | у тому числі |          |          |          |            |
|                                                                                                         |                 | л            | п/с       | лаб      | інд      | с.р.      |              | л            | п/с      | лаб      | інд      | с.р.       |
| 1                                                                                                       | 2               | 3            | 4         | 5        | 6        | 7         | 8            | 9            | 10       | 11       | 12       | 13         |
| <b>Змістовий модуль 1. Загальні відомості з ландшафтознавства</b>                                       |                 |              |           |          |          |           |              |              |          |          |          |            |
| <b>Тема 1.</b> Історія виникнення, сучасний стан і перспективи розвитку ландшафтознавства [1, 2]        | 33              | 7            | 7         | 0        | 0        | 19        | 34           | 1            | 1        | 0        | 0        | 32         |
| <b>Тема 2.</b> Теоретичне обґрунтування класифікації ландшафтів і фізико-географічне районування [1, 2] | 43              | 8            | 16        | 0        | 0        | 19        | 38           | 2            | 4        | 0        | 0        | 32         |
| <b>Разом за змістовим модулем 1</b>                                                                     | <b>76</b>       | <b>15</b>    | <b>23</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>38</b> | <b>72</b>    | <b>3</b>     | <b>5</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>64</b>  |
| <b>Змістовий модуль 2. Прикладне ландшафтознавство</b>                                                  |                 |              |           |          |          |           |              |              |          |          |          |            |
| <b>Тема 3.</b> Ландшафтна екологія [1, 2]                                                               | 24              | 5            | 7         | 0        | 0        | 12        | 26           | 1            | 1        | 0        | 0        | 24         |
| <b>Тема 4.</b> Земельні ресурси та антропогенні ландшафти [1, 2]                                        | 25              | 5            | 7         | 0        | 0        | 13        | 26           | 1            | 1        | 0        | 0        | 24         |
| <b>Тема 5.</b> Агроландшафти як клас антропогенних ландшафтів [1, 2]                                    | 25              | 5            | 7         | 0        | 0        | 13        | 26           | 1            | 1        | 0        | 0        | 24         |
| <b>Разом за змістовим модулем 2</b>                                                                     | <b>74</b>       | <b>15</b>    | <b>21</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>38</b> | <b>78</b>    | <b>3</b>     | <b>3</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>72</b>  |
| <b>Усього годин</b>                                                                                     | <b>150</b>      | <b>30</b>    | <b>44</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>76</b> | <b>150</b>   | <b>6</b>     | <b>8</b> | <b>0</b> | <b>0</b> | <b>136</b> |

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

## 5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття не передбачені.

## 6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

| № з/п               | Назва теми/види занять                                                                                                                                                                                                                      | Кількість годин |              |
|---------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|
|                     |                                                                                                                                                                                                                                             | Очна форма      | Заочна форма |
| 1                   | <b>Тема 1.</b> Історія виникнення, сучасний стан і перспективи розвитку ландшафтознавства.[1]<br><b>ПР 1.</b> Підготовка топографічних основ для складання ландшафтної карти [2]                                                            | 7               | 1            |
| 2                   | <b>Тема 2.</b> Теоретичне обґрунтування класифікації ландшафтів і фізико-географічне районування [1]<br><b>ПР 2.</b> Підготовка морфометричної карти форм рельєфу [2]<br><b>ПР 3.</b> Підготовка морфометричної карти стрімкості схилів [2] | 16              | 4            |
| 3                   | <b>Тема 3.</b> Ландшафтна екологія [1]<br><b>ПР 4</b> Визначення експозиції схилів на досліджуваній території [2]                                                                                                                           | 7               | 1            |
| 4                   | <b>Тема 4.</b> Земельні ресурси та антропогенні ландшафти [1]<br><b>ПР 5.</b> Аналіз карт ґрунтів та рослинності [2]                                                                                                                        | 7               | 1            |
| 5                   | <b>Тема 5.</b> Агроландшафти як клас антропогенних ландшафтів [1]<br><b>ПР 6.</b> Побудова карти ландшафтів (на рівні місцевості) [2]                                                                                                       | 7               | 1            |
| <b>Усього годин</b> |                                                                                                                                                                                                                                             | <b>44</b>       | <b>8</b>     |

Види роботи:

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

## 7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені.

## 8. САМОСТІЙНА РОБОТА

| № з/п               | Назва теми/види занять                                                                                                           | Кількість годин |              |
|---------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|
|                     |                                                                                                                                  | Очна форма      | Заочна форма |
| 1                   | <b>Тема 1.</b> Перспективи розвитку ландшафтознавства. [1, 2]                                                                    | 19              | 32           |
| 2                   | <b>Тема 2.</b> Підходи до класифікації ландшафтів. [1, 2]                                                                        | 19              | 32           |
| 3                   | <b>Тема 3.</b> Характерні риси культурного ландшафту. Принципи та правила створення культурних ландшафтів. [1, 2]                | 12              | 24           |
| 4                   | <b>Тема 4.</b> Несприятливі природні явища, викликані антропогенним впливом на природу, та їх врахування при землеустрої. [1, 2] | 13              | 24           |
| 5                   | <b>Тема 5.</b> Зміна агроландшафтів під впливом агробіогеоценозів, ферменних та лугопасовищних біогеоценозів. [1, 2]             | 13              | 24           |
| <b>Усього годин</b> |                                                                                                                                  | <b>76</b>       | <b>136</b>   |

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] – неформальна та інформальна освіта

## **Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти**

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти.

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

| Назва освітньої платформи | Назва курсу                                                                                                                   | Посилання                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Coursera                  | Ecosystem Services: a Method for Sustainable Development – «Екосистемні послуги: метод забезпечення сталого розвитку».        | <a href="https://www.coursera.org/learn/ecosystem-services?utm_source">https://www.coursera.org/learn/ecosystem-services?utm_source</a>                                                         |
| Coursera                  | A Business Approach to Sustainable Landscape Restoration – «Бізнес-підхід до сталого відновлення ландшафтів».                 | <a href="https://www.coursera.org/learn/landscape-restoration-sustainable-development/?utm_source">https://www.coursera.org/learn/landscape-restoration-sustainable-development/?utm_source</a> |
| Learning for Nature       | Ecosystem Restoration – «Відновлення екосистем».                                                                              | <a href="https://www.learningfornature.org/en/course/s/ecosystem-restoration-part-1/?utm_source">https://www.learningfornature.org/en/course/s/ecosystem-restoration-part-1/?utm_source</a>     |
| Coursera                  | Tropical Forest Landscapes 101: Conservation & Restoration – «Основи збереження та відновлення тропічних лісових ландшафтів». | <a href="https://www.coursera.org/learn/tropicalforest-s101?utm_source">https://www.coursera.org/learn/tropicalforest-s101?utm_source</a>                                                       |
| Coursera                  | Fundamentals of GIS – «Основи географічних інформаційних систем».                                                             | <a href="https://www.coursera.org/learn/gis?utm_source">https://www.coursera.org/learn/gis?utm_source</a>                                                                                       |

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» [https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozhennya/polozhennya\\_neformalna\\_osvita\\_2024\\_final.pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozhennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf)

## 9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні навчальної дисципліни «Ландшафтознавство» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекції, пояснення, робота з навчальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання – це лекційні заняття, опитування, консультування, мультимедійні презентації.

Практичні методи – це опрацювання завдань до практичних робіт, обговорення практичного застосування теоретичного матеріалу при виконанні окремих розділів дисертаційного дослідження.

Колективне опрацювання завдань – колективне обговорення результатів виконання практичних завдань, обговорення і дискусії щодо проблемних питань та результатів самостійної роботи.

Для розв'язання навчально-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т.п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також практичні заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, співбесіда, презентація результатів.

## 10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (У Т.Ч. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ)

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

*Поточний контроль:* усний контроль – індивідуальне опитування, захист практичних робіт.

*Періодичний контроль:* тестовий контроль – оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (тестування).

*Підсумковий контроль:* екзамен.

**Форми контролю.** Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні заняття, практичні роботи й модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

### 1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень).

Максимальна кількість балів за опанування лекційного матеріалу становить 10 балів (по 2 бали за кожну з 5 тем).

## **2. Форми контролю за практичним матеріалом**

Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, уміння застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань. Контроль здійснюється через перевірку правильності виконання практичних робіт (дотримання методики, точність розрахунків, логічність висновків, якість оформлення звітності) та усний захист практичної роботи (здатність обґрунтувати отримані результати, відповісти на запитання викладача, продемонструвати розуміння процесу виконання).

Максимальна кількість балів за всі практичні роботи становить 30 балів (по 5 балів за кожну з 6 практичних тем).

## **3. Контроль за змістовними модулями**

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає 20 запитань із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вміння логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Максимальна кількість балів за виконання модульних контрольних робіт становить 40 балів. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60% правильних відповідей. Кожен студент має дві спроби складання тесту.

## **4. Підсумковий контроль (іспит)**

Підсумковою формою контролю знань є іспит, який проводиться після завершення вивчення дисципліни. Іспит спрямований на комплексну перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, здатності їх узагальнювати, систематизувати та застосовувати у практичних ситуаціях.

Іспит оцінюється максимально у 20 балів. До складання іспиту допускаються здобувачі, які набрали не менше 60% балів за поточну роботу (тобто 48 із 80 можливих).

## **5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною**

| <b>Вид навчальної діяльності</b>                               | <b>Максимальна кількість балів</b> |
|----------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| Лекційний матеріал (тести, участь у дискусії, підготовленість) | 10                                 |
| Практичні роботи (виконання і захист)                          | 30                                 |
| Модульні контрольні роботи                                     | 40                                 |
| <b>Поточна успішність (разом)</b>                              | <b>80</b>                          |
| Іспит                                                          | 20                                 |
| <b>Загальна кількість балів за дисципліну</b>                  | <b>100</b>                         |

Таким чином, загальна система оцінювання дисципліни базується на принципах поетапності та об'єктивності: 80 балів здобувач може отримати за поточну роботу протягом семестру, а 20 балів – за підсумковий іспит. Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку

здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

**Критерії оцінювання результатів навчання.** Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

### **1 Критерії оцінювання лекційного матеріалу**

| <b>Бал</b> | <b>Критерії оцінювання засвоєння лекційного матеріалу</b>                                                                                                                                                   |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2 бали     | Повністю засвоїв зміст лекції; аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, наводить приклади з практики або сучасних досліджень; виконав онлайн-тест чи міні-завдання без помилок. |
| 1,5 бала   | Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.                                                                 |
| 1 бал      | Ознайомився з матеріалом лекції, відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.                                                  |
| 0,5 бала   | Ознайомився частково з матеріалом; виконав завдання поверхнево, без розуміння змісту; допускає суттєві помилки.                                                                                             |
| 0 балів    | Студент не відвідував лекцію або не ознайомився з матеріалом; не виконав завдання/тест; не проявляв активності.                                                                                             |

### **2 Критерії оцінювання практичних робіт**

| <b>Бал</b> | <b>Критерії оцінювання виконання практичної роботи</b>                                                                                                                                                     |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5 балів    | Робота виконана повністю, результати обґрунтовані; звіт оформлено якісно, з графіками/таблицями/власними спостереженнями; студент успішно захистив роботу, продемонстрував розуміння процесу та висновків. |
| 4 бали     | Робота виконана коректно; розрахунки та висновки логічні; звіт оформлено відповідно до вимог; проведено короткий усний захист.                                                                             |
| 3 бали     | Робота виконана в цілому правильно, але з окремими неточностями; звіт подано, аналіз результатів поверхневий або без захисту.                                                                              |
| 2 бали     | Робота частково виконана; допущено помилки у розрахунках або висновках; звіт оформлено неповністю.                                                                                                         |
| 1 бал      | Робота виконана частково, з грубими помилками; звіт не відповідає структурі або темі.                                                                                                                      |
| 0 балів    | Робота не виконана або не подана; студент не з'явився на заняття та не надав звітні матеріали.                                                                                                             |

**Критерій для захисту практичної** - коротке усне пояснення результатів (1-2 хвилини) або відповідь на запитання викладача щодо методики чи висновків.

**Оцінювання модульних контрольних робіт** здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у формі

тестового контролю, який містить 20 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття, закономірності та прикладні аспекти тем, передбачених навчальним планом.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а загальна кількість балів за тест становить 20, що відповідає 100% правильності виконання.

#### **Розподіл результатів тестування за кількістю правильних відповідей**

| <b>Кількість правильних відповідей</b> | <b>Відсоток правильності, %</b> | <b>Рівень засвоєння матеріалу</b>                           |
|----------------------------------------|---------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| 20                                     | 100                             | Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу                 |
| 19                                     | 95                              | Дуже високий рівень, незначні неточності                    |
| 18                                     | 90                              | Високий рівень, правильне розуміння основних положень       |
| 17                                     | 85                              | Достатньо високий рівень засвоєння                          |
| 16                                     | 80                              | Достатній рівень, засвоєно основні поняття                  |
| 15                                     | 75                              | Достатній рівень із незначними прогалинами                  |
| 14                                     | 70                              | Задовільний рівень, окремі неточності в розумінні матеріалу |
| 13                                     | 65                              | Мінімально позитивний результат, базове засвоєння знань     |
| 12                                     | 60                              | Позитивний результат, мінімальний прохідний рівень          |
| 11                                     | 55                              | Незадовільний рівень, часткове розуміння теми               |
| 10                                     | 50                              | Низький рівень, значна частина відповідей неправильна       |
| 9                                      | 45                              | Дуже низький рівень засвоєння                               |
| 8                                      | 40                              | Матеріал засвоєно фрагментарно                              |
| 7                                      | 35                              | Відсутність розуміння ключових положень                     |
| 6                                      | 30                              | Дуже слабе розуміння матеріалу                              |
| 5                                      | 25                              | Майже повна відсутність знань                               |
| 4                                      | 20                              | Випадкові правильні відповіді                               |
| 3                                      | 15                              | Випадкові відповіді, мінімальні знання                      |
| 2                                      | 10                              | Відсутність системного розуміння                            |
| 1                                      | 5                               | Випадковий збіг                                             |
| 0                                      | 0                               | Відсутність знань, завдання не виконано                     |

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, що відповідає 12 балам із 20 можливих. Результати нижчі цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання модульного контролю.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

**Політика щодо дедайлнів та перескладання:** У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

**Політика щодо академічної доброчесності:** під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

**Політика щодо використання штучного інтелекту:** в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

## 11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Хто вперше використав термін «ландшафт»?
2. Хто першим запропонував чотири ієрархічні рівні природничого поділу земної поверхні, одним з яких був названий ландшафт: Erdteile (частина світу) – Lander (країни) – Landschaften (ландшафти) – Ortlichkeiten (місцевості)?
3. Які вчені вперше запропонували термін «Ландшафтознавство»?
4. Перший етап в історії розвитку ландшафтознавства – це...
5. Другий етап в історії розвитку ландшафтознавства – це ...
6. Третій етап в історії розвитку ландшафтознавства – це ...
7. Міждисциплінарний фрактальний підхід ...
8. Синергетичний підхід ...
9. Ноосферологічний підхід...
10. Пасіонарний підхід...
11. Перспективними напрямками ландшафтознавчих досліджень є:
12. Відповідно до регіональної трактовки ландшафт – це...
13. Відповідно до типологічної трактовки ландшафт – це...
14. Відповідно до загальної трактовки ландшафт – це ...

15. До ландшафтоутворюючих факторів відносяться ...
16. До зовнішніх процесів відносять...
17. До внутрішніх процесів відносять...
18. Біохімічні процеси проходять у...
19. Взаємодія ландшафтоутворюючих факторів відбивається в основних фізикогеографічних процесах: ...
20. До складових частин окремих сфер географічної оболонки відносять:
21. З емну кору складають породи складають породи...
22. В атмосфері міститься...
23. Товщина земної кори під рівниною...
24. Мегарельєф (величезний) - це...
25. Макрорельєф (великий) характеризує...
26. Мезорельєф (середній) - це ... Д
27. Мікрорельєф (малий) - це...
28. Нанорельєф (маленький) - це ...
29. Вододіл – це...
30. Т альвег (водотік) – це...
31. Схил – це...
32. Основними класифікаційними критеріями класифікації природно-територіальних комплексів (ПТК) є:...
33. До тематичних карт відносять ...
34. Вододільний простір – це ...
35. Вододільне плато – це ...
36. Заплава – це ...
37. Болота – це ...
38. Рівнини – це ...
39. Долина – це ...
40. Стрімкість схилу – це ...
41. Закладання горизонталей – це ...
42. Експозиція схилів – це ...
43. Принципова можливість інтеграції двох підходів в один обумовлена:
44. До основних властивостей геосистем відносяться ...
45. Екологічна амплітуда – це ...
46. Фізіологічна або потенційна амплітуда – це ... Джерело №2, с.
47. Глобальний (планетарний) рівень (1014–1018 м<sup>2</sup>).
48. Субглобальний рівень (1010–1014 м<sup>2</sup>).
49. Регіональний рівень (107–1012 м<sup>2</sup>).
50. Хоричний (територіальний) рівень (104–108 м<sup>2</sup>).

- 51.Топічний (вертикальний) рівень (102–104 м<sup>2</sup>)
52. Субтропічний рівень (100–104 м<sup>2</sup>)
52. Умовно незмінні (первісні) ландшафти –..
53. Слабозмінні ландшафти - ...
54. Порушені ландшафти – ...
55. Культурні (перетворені, власне культурні) ландшафти – ...
56. Міський ландшафт – це ...
57. Лісогосподарський ландшафт – це ...
58. Водогосподарський ландшафт – це ...
59. Промисловий ландшафт – це ...
- 60.Селищний ландшафт – це...
- 61.Рекреаційний ландшафт – це ...
- 62.Сільськогосподарський ландшафт або агроландшафт – це ...
- 63.На Україні прийнято такі рекомендації:
- 64.Кордон агроландшафтів – це...
65. Агроландшафтний контур – це...
66. Агроландшафтна місцевість ...
67. Агроландшафтний округ –
68. До фермових біогеоценозів відносяться...
69. Для характеристики агроландшафтних систем використовується така структура показників: ...
70. Вихідними картографічними матеріалами є ...
71. Під типізацією агроландшафтів розуміється ...
72. Виділення агроекологічних груп земель здійснюється за провідними агроекологічними факторами, що визначають ...
73. Польовий ландшафт із рівнинним типом місцевості.
74. Прибалочно-польовий агроландшафт із поперечно-прямими профілями схилів.
75. Польовий агроландшафт з розсіюючими (опуклими) водозборами, з різними експозиціями, з ділянками балкових земель, що примикають до них.
76. Балково-польовий агроландшафт із водозборами, що збирають, обмежений водороздільними лініями.
77. Балочно-польовий агроландшафт.
78. Організація території – це...
79. Прямолінійно-прямокутна організація території застосовується...
80. Прямолінійно-контурна організація застосовується...
81. Контурно-меліоративна організація території проектується...

## 12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

### ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

| Поточний та періодичний контроль              |    |                                               |    |    | Підсумковий контроль | Сума балів |
|-----------------------------------------------|----|-----------------------------------------------|----|----|----------------------|------------|
| Змістовий модуль 1                            |    | Змістовий модуль 2                            |    |    |                      |            |
| T1                                            | T2 | T3                                            | T4 | T5 |                      |            |
| 7                                             | 12 | 7                                             | 7  | 7  | іспит                |            |
| Контрольна робота за змістовим модулем 1 – 20 |    | Контрольна робота за змістовим модулем 2 – 20 |    |    |                      |            |
| 39                                            |    | 41                                            |    |    |                      |            |
| 80                                            |    |                                               |    |    | 20                   | 100        |

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Шкала оцінювання національна та ECTS         |             |                                                            |                                                             |
|----------------------------------------------|-------------|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою                              |                                                             |
|                                              |             | для екзамену, курсового проекту (роботи), практики         | для заліку                                                  |
| 90 – 100                                     | <b>A</b>    | відмінно                                                   | зараховано                                                  |
| 85 – 89                                      | <b>B</b>    | добре                                                      |                                                             |
| 75 – 84                                      | <b>C</b>    |                                                            |                                                             |
| 70 – 74                                      | <b>D</b>    | задовільно                                                 |                                                             |
| 60 – 69                                      | <b>E</b>    |                                                            |                                                             |
| 35 – 59                                      | <b>FX</b>   | незадовільно з можливістю повторного складання             | не зараховано з можливістю повторного складання             |
| 0 – 34                                       | <b>F</b>    | незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни | не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни |

### Критерії оцінювання результатів навчання:

| Оцінка за національною шкалою | Теоретична підготовка                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Практична підготовка                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                               | Здобувач освіти                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Відмінно<br>90 - 100          | У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. | Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому. |

| Оцінка за національною шкалою                                      | Теоретична підготовка                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Практична підготовка                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                    | Здобувач освіти                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                     |
| Добре<br>85 - 89                                                   | Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.                                                                                                                                                                     | Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.                                                                                 |
| Добре<br>75 - 84                                                   | Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.                                                                                                                                                                        | Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.                                                                                                     |
| Задовільно<br>70 – 74                                              | Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. | Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.         |
| Задовільно<br>60 - 69                                              | Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.                                                                                                                                                                              | Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.                                                                                                                      |
| Незадовільно з можливістю повторного складання<br>35 - 59          | Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.                                                                                                                                | Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому. |
| Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни<br>0-34 | Не володіє навчальним матеріалом.                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.                                                                      |

### 13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Робоча програма навчальної дисципліни; силабус; мультимедійний супровід матеріалів лекцій; тематика лабораторних занять. Методичні рекомендації знаходяться у вільному доступі в електронному репозитарії наукової бібліотеки ОНУ та/ або факультету гідрометеорології і екології. Протягом навчального року кожен студент додається до сайту дистанційного навчання кафедри агрометеорології та агроєкології на платформі moodle для роботи в онлайн та офлайн режимі.

## 14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Основна

1. Ляшенко Г.В., Данілова Н.В. Ландшафтознавство: конспект лекцій. Одеса, ОДЕКУ, 2022. 143 с.
2. Ляшенко Г.В., Данілова Н.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Ландшафтознавство» для студентів III року навчання денної та IV року заочної форми за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», рівень вищої освіти бакалавр. Одеса, ОДЕКУ, 2023. 30 с.
3. Воловик В.М. Ландшафтознавство : курс лекцій. Вінниця: Твори, 2018. 254 с.
4. Шовкун Т. М., Мирон І. В. Основи загального землезнавства та ландшафтознавства: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 95 с.
5. Яворський Б. І., Карабінюк М. М. Ландшафтознавство: навч.-метод. посіб. Ужгород: Говерла, 2023. 104 с.
6. Матковська С.І., Світельський М.М., Іщук О.В. Ландшафтознавство: навчальний посібник. Олді+, 2021. 144 с.

### Додаткова

1. Петлін В., Міщенко О. Прикладне ландшафтознавство: підручник. Луцьк: Вежа Друк, 2021. 328 с.
2. Воловик В.М. Етнокультурне ландшафтознавство. Хрестоматія: Навчальний посібник. Вінниця, 2020. 170 с.
3. Воловик В.М. Основи етнокультурного ландшафтознавства : навчальний посібник. Видання 2-е, доповнене. Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2015. 180 с.
4. Задорожній Ю.В. Ландшафтознавство. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» денної форми навчання. Миколаївський національний аграрний університет, 2019. 63 с.
5. Шищенко П.Г., Денисик Г.І. Ландшафтний аналіз у сучасному регіональному проектуванні. *Ландшафтознавство*. 2024, 5(1). С. 6-14.
6. Голубцов О.Г. Ландшафтне планування: основні положення та досвід реалізації в Україні. *Український географічний журнал*, 2021. 1(113). С. 63-72.
7. Палеха Ю.М. Нова редакція Генеральної схеми планування території України – стратегія інтеграції України у Європейський простір. *Український географічний журнал*, 2020. 1. С 7-15. DOI:<https://doi.org/10.154.07/uq72020.01.007>
8. Удовиченко В.В. Регіональне ландшафтне планування: теорія, методологія, практика: монографія. Київ, Прінт-Сервіс, 2017. 617 с.

## 15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. ДСТУ 7739:2015 «Захист довкілля. Ландшафти. Терміни та визначення понять». [https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id\\_doc=62365](https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=62365)
2. Європейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного

різноманіття. [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_711#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_711#Text)

3. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_089#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text)

4. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова. <http://lib.onu.edu.ua/>

5. Карти України. <https://geomap.land.kiev.ua/>

6. Репозитарій ОДЕКУ. <http://www.eprints.library.onu.edu.ua/>

7. Електронний навчальний курс «Ландшафтознавство». <http://dpt02s.odeku.edu.ua/course/view.php?id=207>

8. Положення ОНУ імені І. І. Мечникова про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. [https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya\\_neformalna\\_osvita\\_2024\\_final.pdf](https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf)